

Spabad 2022

En undersökning av huruvida produkttypen uppfyller gällande krav på märkning och dokumentation

1 Bakgrund

Allt fler villaägare väljer att installera en pool eller ett spabad i sin trädgård. I en artikel publicerad i Svenska dagbladet 2020-08-13 uppger organisationen Svenska badbranschen att försäljningen av pooler och hemmaspa ökade med 55 % 2020 jämfört med 2019 och att en uppskattning för 2021 ligger på närmare 75%.

De senaste två åren har Elsäkerhetsverket fått in flera samtal från oroade elektriker som noterat att många spabad inte är CE-märkta eller saknar installations- och bruksanvisningar på svenska. Det har även i vissa fall rapporterats vara svårt att hitta kontaktuppgifter till ansvarig ekonomisk aktör för produkten.

Elsäkerhetsverket har därför inför både sommarsäsongen 2020 och 2021 gjort informationsinsatser där vi informerat konsumenter om vad som är viktigt att kontrollera och tänka på när man står i begrepp att köpa ett spabad eller redan har hunnit inhandla ett. I samband med förra årets informationsinsats uppmanade vi även konsumenter att anmäla till Elsäkerhetsverket om de upptäcker brister när det gäller den här typen av produkt. Uppmaningen resulterade dock inte i att fler produktanmälningar kom in.

Elsäkerhetsverket har ändå under de senaste åren fått in ett antal produktanmälningar på spabad med tillbehör. Anmälningarna rör bland annat märknings- och dokumentationsbrister samt problem relaterade till vatteninträngning i elektronikboxar eller liknande.

Inför säsongen 2022 beslutade vi därför att genomföra ett dokumentationskontrollprojekt för att kontrollera hur det ser ut med regelefterlevnaden när det gäller spabadens märkning och dokumentation.

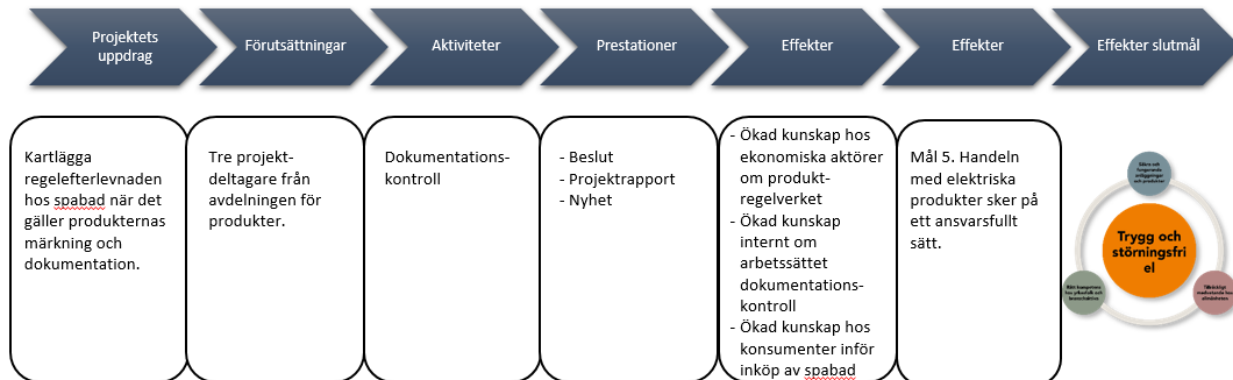
2 Syfte

Syftet med projektet är att kontrollera hur det ser ut med regelefterlevnaden för spabad när det gäller produkternas märkning och dokumentation. Målsättningen är att projektet ska resultera i en nyhet i maj lagom till att spabadsäsongen drar igång.

Nyheten ska väcka intresse hos konsumenten och ge konsumenter som står i begrepp att köpa ett spabad verktyg att använda sig av för att kunna välja en säker produkt från en seriös aktör.

Vi ska utbilda konsumenter i vad de ska leta efter när det gäller märkning och inkoppling samt informera om att installation ska utföras av ett registrerat elinstallationsföretag.

Vi ska därför ta fram ett antal nyckelfrågor som konsumenten kan ställa till leverantören. Vi ska fokusera på konsumentperspektivet, inte att fatta tvingande beslut mot de ekonomiska aktörerna.

3 Genomförande

3.1 Metod

Då spabad är en produkttyp som är kostsam att köpa in och som på grund av dess storlek är praktiskt svår att hantera så gjordes bedömningen att det mest effektiva sättet att genomföra marknadskontroll var genom dokumentationskontroll.

Följande dokumentation begärdes in för att bedöma om produkternas märkning och dokumentation uppfyller kraven:

- En kopia av varje produkts EU-försäkran.
- Foto på all märkning på respektive produkt.
- Foto på respektive produkters stickkontakt för de produkter som har en stickkontakt.
- Foto på inkopplingsplintar, dess märkning och kabelgenomföringar.
- Bruksanvisning, installationsanvisning och monteringsanvisning för respektive produkt.

3.2 Urval

Urvalet av produkter begränsades till utomhusprodukter, huvudsakligen stationära spabad men också uppblåsbara. Vidare valdes några produkter ut från respektive prissegment låg-mellan-hög.

Urval av aktörer och produkter baserades på produktanmälningar och tidigare marknadskontrollärenden samt på information som Elsäkerhetsverket, via telefon, fått in från elinstallatörer som upplevt problem med bristande installationsanvisningar. Vidare gjordes en sökning av vilka produkter som förekommer i ICSMS och Rapex samt en sökning på webben för att se vilka produkter som verkade vara populära och lättillgängliga.

En genomgång av produktanmälningar, marknadskontrollärenden och tullärenden visade att det under 2021 kom in tre anmälningar som avsåg spabad med tillbehör. Även 2020 inkom tre produktanmälningar gällande spabad. Under 2019 och 2018 fick Elsäkerhetsverket endast en produktanmälan rörande spabad per år medan det 2017 inkom hela åtta anmälningar relaterade till spabad. Anmälningarna rörde bland annat märknings- och dokumentationsbrister samt problem relaterade till vatteninträngning i elektronikboxar och liknande. Baserat på ovanstående så valdes totalt 12 stycken spabad ut för dokumentationskontroll.

4 Resultat

Granskningen av märkning och dokumentation visar att samtliga spabad var CE-märkta och åtföljdes av bruksanvisningar på svenska. Men granskningen visade också att 7 av 12 spabad saknade korrekt EU-försäkran.

4.1 Granskning av märkning

Produkternas märkning granskades. Granskningen visade att samtliga spabad var CE-märka och att 11 av 12 spabad hade korrekt teknisk märkning med avseende på ström, spänning och IP-klass.

Granskningen av spabadens spårbarhetsmärkning visar att samtliga spabad var försedda med identifieringsmärkning och märkning med tillverkarens namn eller varumärke. Granskningen visade dock att 4 av 12 spabad saknade märkning med tillverkarens fullständiga namn och adress samt att ett av de fyra spabad vars tillverkare fanns utanför EU/ESS saknade märkning med importörens namn och adress på produkten.

Vidare hade 6 av 12 spabad märkning med varningsinformation på engelska. Denna information ska vara på svenska. Regelverket tillåter varningsinformation på engelska endast för de spabad som faller under radioutrustningsdirektivet (RED) vilket var 3 av 12 spabad.

4.2 Granskning av dokumentation

Även produkternas dokumentation i form av EU-försäkran om överensstämmelse, bruks- och installationsanvisningar granskades.

4.2.1 EU-försäkran om överensstämmelse

Granskningen av produkternas EU-försäkran om överensstämmelse visade att denna endast var korrekt hos 5 av 12 spabad. Fel som förekom i EU-försäkran var bland annat att denna hänvisade till radioutrustningsdirektivet (RED), lågspänningsdirektivet (LVD) och direktivet om elektromagnetisk kompatibilitet (EMC) samtidigt. Andra brister var att information om standarder saknades samt att hänvisning till direktivet om begränsning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning (RoHS) saknades.

4.2.2 Bruks- och installationsanvisningar

Samtliga spabad åtföljdes av bruks- och installationsanvisningar på svenska. En av indikatorerna till att vi startade projektet var just brister i bruksanvisningarna. Vissa

brister framkom i granskningen. I några fall gick anvisningarna inte på ett tydligt sätt att koppla till produkten och i något fall fanns tveksamheter i anvisningarna.

Att spabadens installationsanvisningar innehöll information om att spabadet ska installeras av ett elinstallationsföretag samt anslutas till jordfelsbrytare kontrollerades särskilt. Information om att spabadet ska installeras av ett elinstallationsföretag (behörig elektriker) fanns i installationsanvisningarna för 7 av de 9 spabad där detta var relevant, tre av spabaden var nämligen stickproppsanslutna. För två av spabaden uppmanas man vända sig till en elektriker om det behövs.

Information om att badet bör anslutas till jordfelsbrytare fanns i installationsanvisningarna för samtliga spabad.

4.3 Beslut

Dokumentationskontrollen resulterade i beslut om avslut utan anmärkning för 2 av 12 spabad. 5 av 12 spabad hade endast mindre administrativa brister som exempelvis att varningstexter på svenska saknades, att uppgift om importörens namn och adress saknades på märkskylten eller att det fanns mindre avvikelser i produktens EU-försäkran. I dessa ärenden kunde Elsäkerhetsverket överlåta ansvaret till parterna att själva rätta bristerna.

Elsäkerhetsverkets utredning visade att tre av spabaden hade samma tillverkare. Tillverkaren underrättades om de administrativa brister som framkommit i utredningen och valde då att vidta frivilliga åtgärder för att rätta bristerna. Detta bedömdes vara tillräckligt i ett av ärendena och i de andra två ärendena fattades beslut om att överlåta ansvar för den brist som kvarstod efter att de frivilliga åtgärderna genomförts. I två ärenden har beslut ännu inte fattats vilket i det ena fallet beror på att parten beviljats uppskov med att inkomma med ett yttrande inför att beslut fattas och i det andra fallet beror på att utredningen ännu inte slutförts.

5 Diskussion

Elsäkerhetsverkets utredning visar att samtliga tolv spabad som ingått i projektet är märkta med CE-märket. Genom att sätta CE-märket på en produkt så försäkrar tillverkaren att produkten uppfyller alla de bestämmelser som ställs utifrån relevanta EU-direktiv. Trots att samtliga produkter var CE-märkta var det endast i 2 av 12 ärenden som Elsäkerhetsverket kunde fatta beslut om avslut utan anmärkning.

Resultatet indikerar alltså att det för en konsument som vill köpa ett spabad inte räcker med att bara kontrollera att produkten är CE-märkt.

I detta projekt har inte produkterna genomgått någon elsäkerhetsprovning utan Elsäkerhetsverket har endast granskat spabadens märkning och dokumentation. Att det finns brister i märkning eller dokumentation behöver inte betyda att produkterna inte är säkra att använda. Men brister i märkning och dokumentation är en indikation på att tillverkare och importörer inte har tillräckliga kunskaper om det regelverk som gäller för den som tillverkar och säljer elektriska produkter. Baserat på resultat från tidigare marknadskontrollprojekt och ärenden så bedömer Elsäkerhetsverket också att det finns indikationer på att brister i märkning och dokumentation hos en produkt ofta, men inte alltid, kan vara förknippat med en ökad risk för att produkten även har tekniska brister.

Kontrollen av spabadens dokumentation visade att mer än hälften av spabaden saknade korrekt EU-försäkring om överensstämmelse. Detta är oroande ur ett elsäkerhetsperspektiv eftersom det är genom att upprätta produktens EU-försäkring som tillverkaren intygar att produkten uppfyller alla tillämpliga krav i lagstiftningen. Tillverkaren ansvarar för att produkten tillverkas i enlighet med produktkraven och behöver därför känna till vilka regler och krav som gäller produkten. Tillverkaren är också ansvarig för att utföra processen för bedömning av överensstämmelse, upprätta teknisk dokumentation och utfärda EU-försäkring. Dessa moment är tätt sammankopplade. Den tekniska dokumentationen ska innehålla alla relevanta uppgifter om hur tillverkaren har gått till väga för att säkerställa att produkten uppfyller de väsentliga kraven medan EU-försäkring om överensstämmelse alltså är det dokument där tillverkaren intygar att produkten uppfyller alla tillämpliga krav i lagstiftningen.

De brister som observerats i produkternas EU-försäkring indikerar också att tillverkarna saknar kunskap om skillnaderna i de olika direktiven och att tillägg av en funktion som wifi eller bluetooth innebär att produkten går från att omfattas av lågspänningsdirektivet (LVD) och EMC-direktivet (EMCD), till att istället

omfattas av radioutrustningsdirektivet (RED). För produkter som omfattas av RED finns krav på att de ska åtföljas av en kopia på produktens EU-försäkran om överensstämmelse eller av en förenklad EU-försäkran om överensstämmelse. Detta saknades för de spabad vars EU-försäkran hänvisade till RED. Sannolikt därför att EU-försäkran också hänvisade till LVD och EMC-direktivet och tillverkaren inte hade kunskap om att RED konsumerar LVD och EMC-direktivet samt saknade kunskap om skillnaderna mellan direktiven.

Granskningen av spabadens märkning visar att samtliga spabad var försedda med identifieringsmärkning och märkning med tillverkarens namn eller varumärke men att det fanns vissa brister i spårbarhetsmärkningen så som till exempel att tillverkarens postadress saknades. Spårbarhetsmärkning är viktigt eftersom det ska finnas en tydlig koppling mellan en produkts identifieringsmärkning, dess EU-försäkran och den tekniska dokumentationen som ligger till grund för bedömning av produktens överensstämmelse med tillämpliga krav.

6 Slutsatser

Undersökningen har visat att det, trots att samtliga produkter var CE-märkta, finns vissa brister i produkternas märkning och dokumentation. Märkningsbristerna bedömdes vara ganska lindriga, mer oroande ur ett elsäkerhetsperspektiv är att mer än hälften av spabaden saknade korrekt EU-försäkran om överensstämmelse. Anledningen till att detta är oroande är att det är genom att upprätta EU-försäkran om överensstämmelse som tillverkaren intygar att produkten uppfyller alla tillämpliga krav i lagstiftningen.

De funna bristerna i märkning och dokumentation är en indikation på att tillverkare och importörer inte har tillräckliga kunskaper om det regelverk som gäller för den som tillverkar och säljer elektriska produkter.

Denna undersökning fokuserade främst på konsumentperspektivet och en del av syftet var att ta fram ett antal nyckelfrågor som konsumenten kan använda sig av vid köp av spabad. Att det spabad man står i begrepp att köpa är CE-märkt är grundläggande därför att det är genom att CE-märka produkten som tillverkaren

intygar att produkten är säker och uppfyller alla relevanta krav i regelverket. Men att endast kontrollera CE-märkningen är inte tillräckligt.

Identitetsmärkning tillsammans med tillverkarens, och i förekommande fall importörens, namn och postadress utgör produktens spårbarhetsmärkning och spårbarhet är helt centralt i företagets och myndigheternas produktsäkerhetsarbete. Det måste till exempel kunna vara möjligt att koppla ihop teknisk dokumentation med rätt produkt och om en produkt visar sig ha brister måste denna gå att spåra tillbaka till tillverkaren och importören så att problemen kan åtgärdas och farliga produkter återkallas.

Vidare är det också viktigt att som konsument försäkra sig om att all information finns som behövs för att produkten ska kunna installeras och användas på ett säkert sätt.

De frågor som Elsäkerhetsverket vill uppmana den som står i begrepp att köpa ett spabad att ställa är:

- Är spabadet CE-märkt?
- Har spabadet identitetsmärkning så som typbeteckning, modellnummer eller motsvarande?
- Är spabadet märkt med tillverkarens namn och postadress?
- Finns tillverkaren utanför EU/ESS? Är spabadet i så fall också märkt med importörens namn och postadress?
- Finns teknisk märkning så som ström, spänning och IP-klass?
- Är bruksanvisningen som följer med tydligt skriven? Finns tydliga instruktioner för hur produkten ska installeras?
- Finns information om service? Finns information om vem kan kunden kontakta för att få hjälp om det visar sig att instruktionerna för installation inte är tillräckliga?